

Rechtvaardigheid Gods uit geloof tot geloof

Wie ons vorig betoog inzake Rom. 1:17 volgde, zal misschien zich hebben afgevraagd: „Maar wat dan te denken van het hoofdargument der tegenpartij, dat n.l. de parallel tusschen „toorn Gods“ en „rechtvaardigheid Gods“ in rekening dient te worden gebracht?“ Inderdaad wordt het tijd, dat we daarop terugkomen. En dan kunnen we aanstonds toegeven, dat deze parallel niet te ontkennen valt en stellig ook waarde heeft voor de bepaling van wat met „rechtvaardigheid Gods“ is bedoeld.

Evenwel achten we de conclusie waartoe onze oponenten kwamen (zie daarvoor het eerste artikel) fout.

En wel hierom. O.i. vergeet men, dat de overeenstemming in woordkeus tusschen vs 17 en vs 18 zich niet beperkt tot den tweeden naamval „Gods“. Ook het werkwoord „wordt geopenbaard“ vindt men in beide verzen. Brengen we dat in rekening, dan zullen we niet maar gaan vergelijken „rechtvaardigheid Gods“ en „toorn Gods“, maar: „de rechtvaardigheid Gods wordt geopenbaard“ en „de toorn Gods wordt geopenbaard“. Nu zal het op geen tegenspraak stuiten, wanneer we zeggen, dat de zakelijke inhoud van het laatste inplaats van met den lijdenden vorm, dien Paulus bezigt, ook valt uit te drukken in den bedrijvenden vorm en wel aldus: „God openbaart Zijn toorn“. En evenzoo kan men het eerste op deze wijze weergeven: „God openbaart Zijn rechtvaardigheid“.

Maar nu ziet men, hoop ik, ook in, dat God in beide gevallen dezelfde rol vervult, namelijk die van onderwerper.

En zoo voert een zuivere vergelijking van bedoelde zinsneden uit vs 17 en 18 tot de conclusie, dat het woord „Gods“ in beide gevallen weliswaar dezelfde functie heeft, maar dan niet wat betreft zijn grammaticale verhouding t.o.v. resp. „rechtvaardigheid“ en „toorn“, doch wat aangaat zijn logische verhouding tot „wordt geopenbaard“.

Anders gezegd: logisch beschouwd zijn „rechtvaardigheid“ en „toorn“ geen praedicaten van „God“, maar lijdende voorwerpen van „openbaren“.

Misschien begint wie niet gewoon is aan zinsontleding hier een bedenkelijk gezicht te trekken. Daarom wil ik probeeren, nog eens de conclusie waartoe wij komen duidelijk te omschrijven.

Nu dan: met „rechtvaardigheid Gods“ wordt in Rom. 1:17 niet bedoeld een zelf rechtvaardig zijn van God, maar: een rechtvaardig zijn van den mensch, dat hij aan God te danken heeft, wijl het n.l. rust op een vrijspraak Gods.

Om nu in de weerlegging van nog een belangrijk tegenargument niet telkens genoodzaakt te zijn deze omslachtige omschrijvingen te gebruiken, zullen we voortaan de uitdrukking „rechtvaardigheid Gods“ in zijn eerste beteekenis (die we hier dus afwezen) aanduiden als „praedicatieve rechtvaardigheid“, in zijn tweede beteekenis daarentegen als transitieve rechtvaardigheid. De bedoeling¹⁾ zal duidelijk zijn: in 't eerste geval houdt „rechtvaardigheid“ een praedicaat in van God („God is rechtvaardig“); in het tweede geval een transitief (= overgankelijk) werkwoord („God rechtvaardigt“).

Wat nu bedoeld tegenargument aangaat: dit wordt ontleend aan de omstandigheid, dat in Rom. 3:25 en 26 van rechtvaardigheid Gods gesproken wordt in onmiskenbaar praedicatieve zin. Na dit te hebben vastgesteld, schrijft Van Leeuwen:

„Nu zou het wel zeer zonderling zijn, terwijl de gedachte aan Gods gerechtigheid geheel vs 21—26 beheerscht en het woord gerechtigheid twee maal, zonder dat verschil van opvatting mogelijk is, van een Goddelijke „eigenschap“ moet worden verstaan, dat ditzelfde woord in vs 21 en 22 zou gebruikt zijn om iets aan te duiden niet in God, maar in den (gehoovigen of gerechtvaardigden) mensch“.

Ook Greijdanus noteert, zij het kort, bij 1:17 een verwijzing naar 3:25, 26 als argument voor zijn praedicatieve opvatting van „rechtvaardigheid Gods“ in eerstgenoemden tekst.

Om nu maar eerst even op de formeele zijde van dit argument in te gaan: die blijkt toch vrij zwak. Een verschil in beteekenis is allermint uitgesloten, wanneer hetzelfde woord in één pericoop tweemaal voorkomt. Een voorbeeld valt al dadelijk aan te halen uit de buurt van den tekst die ons bezig houdt. In 1:16 lezen we van „kracht Gods“ en in 1:20 opnieuw. Toch is het duidelijk, dat we in het eerste geval te doen hebben met iets, dat God doet uitgaan o n d e r d e m e n s c h e n (immers: het evangelie), in het tweede echter met iets in God (wil men: een eigenschap Gods), zooals blijkt uit de toevoeging „eeuwige“ en

uit het feit, dat er in één adem op volgt: „en goddelijkheid“.

Echter: men zou het niet gelooven, maar ook in deze bewering blijven we al weer niet onweersproken. Niemand minder dan Greijdanus meent, dat ook in 1:16 sprake is van een deugd Gods, evenals in 1:20. Hij schrijft n.l.:

„Voor de opvatting van „rechtvaardigheid Gods“ hier als deugd Gods pleit allereerst, dat in vs 17 een grond aangegeven wordt van het in vs 16 gezegde en het „kracht Gods“ etc. wordt gemotiveerd..... Is nu die kracht Gods een deugd Gods, dan moet deze gerechtigheid Gods ook wel een deugd Gods zijn.“²⁾

Nu, dat zou, dunkt me, moeten beteekenen: het Evangelie is een deugd Gods!??

We kunnen dus gevoeglijk hiervan afstappen, overigens niet dan na vastgesteld te hebben, dat het betoog van Greijdanus hier op zich zelf juist is en, eenmaal ten goede omgewend, door ons dankbaar aanvaard kan worden. Aldus: met „kracht Gods“ is in 1:16 géén deugd (of eigenschap) Gods bedoeld; dus ook in vs 17 (dat vs 16 verklaart) niet met „rechtvaardigheid Gods“. Of positief: „Gods“ beteekent in vs 16: „uit God“, dus ook in vs 17.

Om dan nu op het argument van Van Leeuwen terug te komen: formeel zou er dus geen bezwaar zijn tegen een gebruik van „rechtvaardigheid Gods“ in praedicatieve zin in vs 25 en 26, terwijl het in vs 21 en 22 in transitieve beteekenis voorkwam. Voorwaarde is alleen, dat het verband dan duidelijk deze wijziging in beteekenis zou moeten aangeven (evenals in 1:20 bij „kracht Gods“ het geval was).

Aan dien eisch nu is inderdaad voldaan. Het wordt ons bij het herlezen van vs 25 en 26 zelfs hoe langer hoe meer een raadsel, dat men dit over het hoofd heeft gezien.

Waarover gaat het n.l. in deze verzen?

Om dat te begrijpen, is het goed, even aandacht te schenken aan het woord, dat de Statenvertalers hebben weergegeven met „betooning“. Dit woord heeft vaak n. juridischen klank, is m.a.w. een term, die ons brengt in de sfeer van de rechtspraak. Men zou het kunnen omschrijven als: „het met-de-stukken-aantoonen“.

Als we dus hier Paulus hooren zeggen, dat God Zich Christus had voorgesteld als Dengene, die met Zijn bloed verzoening zou brengen, om overtuigend te kunnen aantoonen, dat Hij rechtvaardig was, dan wekt hij daarmee den indruk, dat God beklaagde is in een proces. Dat leidt onwillekeurig onze gedachten naar het begin van dit hoofdstuk, n.l. vs 3—5. En als we dat gedeelte lezen, wordt ook met één slag duidelijk, waarom de apostel vs 25 en 26 moest schrijven.

Wat had hij n.l. gezegd in het begin van dit hoofdstuk? Dit: „God is rechtvaardig, wanneer Hij toorn over ons brengt“.

Maar nu is het toch maar een feit (Paulus noemt het zelf), dat God tegen de zonden vroeger niet is opgetreden zooals in overeenstemming zou zijn geweest met Zijn dreiging (Rom. 1:32). Hij had ze, om met den apostel te spreken, „laten loopen“. En nu gaat Hij n.b. de zondaren nog rechtvaardigen ook!

Als Paulus veronderstelt, dat zijn lezers de waarheid van het begin van dit hoofdstuk („God is rechtvaardig, als Hij toorn over ons brengt“) goed hebben vastgehouden, dan moet hij nu bij hen wel de vraag voelen opkomen: „Maar is God dan wel rechtvaardig, nu Hij niet maar uitstel van straf, maar ook nog vrijspraak ons geeft?“ Het één sluit toch het ander uit, zou men denken. Er is dus te verwachten dat men God opnieuw een proces zal willen aandoen. En dan schijnt het bewijs van Zijn rechtvaardigheid ditmaal niet te leveren, juist omdat Hij nu (let op den nadruk die dat woord heeft in 3:21) het tegengestelde doet van wat zoo pas recht heette.

Maar het bewijsstuk is er toch: Jezus Christus!

En zoo komen we in het slot van vs 26 tot de quintessens van Paulus' betoog, die tevens de juistheid van onze bewering (dat hier van tweeërlei rechtvaardigheid Gods sprake is) in het licht stelt: God liet Christus met Zijn bloed betalen, „om rechtvaardig te zijn (PRAEDICATIEF!)“, ook wanneer³⁾ Hij rechtvaardigt (TRANSITIEF!), wie uit geloof in Jezus leeft“.

Wij zouden het ook zoo kunnen uitdrukken: God deed dat, „opdat Zijn rechtvaardigheid (in transitieven zin) niet in conflict zou komen met Zijn rechtvaardigheid (in praedicatieven zin)“.

Grijpen we tenslotte (de kwestie moet nu toch eindelijk wel duidelijk zijn) nog even vooruit naar Rom. 4. Daar wordt uit het O.T. bewijs bijgebracht, dat ook toen reeds de mensch gerechtvaardigd werd uit ge-

loof en niet op grond van zijn werken. Dit moet men toch zien als een waar maken van de bewering uit 3:21b („hebbende getuigenis van de wet en de profeten“).

Nu: wat staat er (o.a.) in vers 3 van hfdst. 4? „En Abraham geloofde God en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid“.

Wil men nu nog volhouden, dat in 3:21 (en dus in 1:17) sprake is niet van een (toegerekende) rechtvaardigheid van den mensch, maar van een (eeuwig eigen) rechtvaardigheid Gods?

✱

De volgende maal hopen we dan nader in te gaan op de zeggwijze „tot geloof“, die volgens ons moet beteekenen „tot geloovigen“, een bewering die we, om het betoog niet te breken, in het eerste artikel nog niet aannemelijk maakten met parallellen.

Houwerzijl.

D. HOLWERDA.

VITRINGA

UIT DE HISTORIE

over nut, noodzakelijkheid, gezag van Synoden XI

14. Ten slotte sprekend over het gezag der Synoden, merkt Vitranga het volgende op.

Indien de Synodale vergaderingen op deze wijze worden ingericht (zooals in 't vorige artikel werd uiteengezet); indien ze zich wachten voor de genoemde gebreken, dan meen ik, dat men niet al te zeer vreezen moet, dat in haar oordeelen de dwaling wordt binnengehaald. Want indien bij de leden en in de wijze van rechts-hanteering zoo goed als niets is, dat gerekend naar menselijke verhoudingen en toestanden te wenschen overblijft — dan moet of de beslissing goed uitvallen, of dan moet in den regel en de norm, waarnaar men oordeelde, een fout schuilen.

Wat dunkt U? Durft men de Goddelijke Schriften, waaraan wij alleen die eer toeschrijven (n.l. om Goddelijk genoemd te worden) met de verdenking te belasten, alsof daarin de leer des geloofs niet klaar en duidelijk genoeg beschreven en bepaald zou zijn, en niet genoegzaam om de kwestie's inzake het fundament des geloofs zonder feil tot een oplossing te brengen, indien maar ootmoedige menschen, de waarheid toegedaan, zich hierop nauwgezet toelagen? Als iemand dit zou wagen, dan ben ik bereid, deze schending af te weren.

Immers het is een ongegronde bewering, dat Christus Jezus en de Apostelen den weg der zaligheid onvolkomen aan de menscheit voor oogen gesteld zouden hebben. Wie kan er aan twifelen, of ze hebben dien weg klaar en volkomen willen beschrijven. Ik weet evenwel, dat het aldus aan onkundigen kan toeschijnen. Gemerkt het feit, dat zelfs menschen, die het gezag der Goddelijke Schriften eerbiedigen en daarbij geleerd zijn en, naar het schijnt, de waarheid toegedaan, verschillende gevoelens inzake het geloof handhaven. Dit ontken ik in geen deele, en die zaak is algemeen bekend.

Maar geloof mij, dit is te wijten, niet aan de Goddelijke Schriften, maar aan de menschen. Indien zij, die zich toeleggen op het verstaan en de uitlegging van Gods Woord, van de noodzakelijke hulpmiddelen voorzien, in zich hebben de ootmoedige gehoorzaamheid des geloofs, welke de Heilige Geest in al zijn leerlingen vereischt, dan zou de meening des Geestes in de verborgenheden des geloofs aan allen duidelijk zijn. Dan zou de leer van den godsdienst voor niemand duister zijn. Dan zouden allen zonder bezwaar in hun oordeelen overeenstemmen, en geestelijk zijnde, de geestelijke dingen onderscheiden.

Maar de hoogmoed en de verdorvenheid van het verstand zijn oorzaak, dat allen dit niet bij zichzelf tot stand brengen. Ze komen in de leer van Christus en van de Apostelen sommige leerstukken tegen, die ze met hun verstand niet geheel kunnen begrijpen, of die ze bezwaarlijk met hun bevooroordeelde begripsvorming, die ze zeer ten onrechte de rechte rede noemen, kunnen overeenbrengen. Die afgoden van hun hart eerbiedigen, eeren en aanbidden ze. Met deze komen ze om den mond des Heeren te vragen (Ezechiël 14:3 v.v.), zich stellig voorgenomen hebbend, niets te gelooven, dat een ander geluid laat hooren, al was het nog zoo duidelijk geopenbaard.

In hun overmoed beramen ze derhalve om, hun vernuft en geleerdheid misbruikend, de meening der Godspraak om te buigen en te schikken naar hun eigen hypothesen, welke ze buiten het Woord Gods zorgeloos en arrogant hebben verzonnen. Ze gaan dus zóó te werk, alsof de Geest niets zegt of leert, dan 't geen Hij volgens hun meening en oordeel had moeten zeggen en oordeelen. Ofschoon het aan ieder, die het Woord Gods met meerder eerbied en ootmoed beschouwt en behandelt zonneklaar blijkt, dat de uitleggingen die ze in 't licht geven niet uit de Schriften geput zijn, maar met geweld en brutaal daarin geduwd worden. Alsof ze zich tot taak gesteld hadden de leer des geloofs niet uit de Schriften te putten, maar om de leer, welke ze daarin vinden, te verbeteren. P. D.